

ใบความรู้

ความเป็นมาของการบำเพ็ญพระราชกุศลสวดพิธีธรรมและการประโคมย้ายม

พระพิธีธรรม คือ สมณศักดิ์ประเภทหนึ่ง (ไม่พระราชทานแก่พระสงฆ์ แต่พระราชทานแก่วัด) พระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้ตั้งจากวัดที่เป็น พระอารามหลวงเป็นส่วนมาก (ไม่ระบุพระสงฆ์ วัดใดที่ไม่มีมีการโปรดเกล้าฯจะไม่สามารถตั้งพระพิธีธรรมได้ แม้แต่ในวัดนั้นจะมีพระสงฆ์ซึ่งเคยเป็นพระพิธีธรรมมาแล้วก็ตาม) ทางวัดจะแต่งตั้งวัดละ 1 สำหรับ สำหรับละ 4 รูป เป็นพระพิธีธรรม เพื่อสวดในการบำเพ็ญพระราชกุศลต่างๆ เช่น สวดพระอภิธรรมในงานพระบรมศพ พระศพ หรือศพในพระบรมราชานุเคราะห์ สวดอาถรรพณ์ในพระราชพิธีสงกรานต์ เป็นต้น นอกจากนี้ “พระพิธีธรรม” ต้องไป สวดจตุรเวท ณ หอศาสตราคม ในพระบรมมหาราชวัง ทุกวันพระ เวียนกันไปวัดละ 1 เดือน ส่วนการนิมนต์พระพิธีธรรมไปสวดในศพของหลวงนั้น จะเป็นหน้าที่ของฝ่ายพิธี กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

ทั้งนี้ ในปัจจุบัน วัดที่มีการพระราชทานแต่งตั้ง “พระพิธีธรรม” มี “10 วัด” ที่มีการแต่งตั้งพระพิธีธรรมมาแต่ครั้งรัชกาลที่ 4 ประกอบด้วย

1. **วัดราชสิทธิธารามราชวรวิหาร** ตั้งอยู่ใกล้สะพานเจริญพาสน์ ถนนนิสรภาพ ฝั่งธนบุรี เป็นวัดสมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมชื่อ วัดพลับ ในสมัย รัชกาลที่ 3 ทรงปฏิสังขรณ์ใหม่ทั้งวัด และพระราชทานนามว่า “วัดราชสิทธิธาราม” มีการสร้างพระอุโบสถ พระวิหาร ศาลาการเปรียญ ฯลฯ และทรงปฏิสังขรณ์ ตำหนักจันทร์ ซึ่งรัชกาลที่ 2 ทรงสร้างพระราชทานให้พระองค์ขณะทรงผนวชและจำพรรษาที่วัดนี้ เป็นพระตำหนักเล็กขนาด 2 ห้อง ชั้นล่างก่ออิฐถือปูน ชั้นบนสร้างด้วยไม้จันทร์ทั้งหมด ติดข้อฟ้า ใบระกา ประดับกระจก โดยทรงย้ายไปปลูกเคียง พระตำหนักแก่งจัน และเปลี่ยนเครื่องไม้ ทำให้เหลือส่วนที่เป็นไม้จันทร์อยู่เพียงบางส่วน

2. **วัดอนงคารามวรวิหาร** ตั้งอยู่ที่ถนนสมเด็จเจ้าพระยา แขวงสมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ สร้างขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เดิมชื่อว่า วัดน้อยท่าแกม ต่อมา รัชกาลที่ 4 พระราชทานนามใหม่ว่า “วัดอนงคาราม” ภายในวัดมีสถาปัตยกรรมสำคัญ คือ พระอุโบสถ ซึ่งประดับลายปูนปั้นที่หน้าบันและซุ้มประตูหน้าต่าง เป็นลายปูนปั้นที่ยกย่องกันว่างดงามมาก เช่นเดียวกับกับซุ้มประตูหน้าต่างพระวิหารตู้พระไตรปิฎก ศิลปะที่งดงาม ฝีมือช่างอยุธยาตอนปลาย เขียนลายทองเป็นรูป ขบวนพยุหยาตราทางสถลมารค และชลมารค บานประตูด้านหน้าเขียนเป็นเรื่อง พระมโหสถ ตอนเข้าศึกมาล้อมเมือง

3. **วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร** ตั้งอยู่ใกล้เชิงสะพานพระพุทธรูปอดฟ้าฯ ฝั่งธนบุรี สร้างขึ้นโดยสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) เมื่อ พ.ศ.2371 ซึ่งการบูรณะวัดส่งผลให้วัดได้รับรางวัลยอดเยี่ยม อันดับ 1 โครงการประกวดรางวัลเพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ขององค์การยูเนสโก ในปี พ.ศ.2556 จาก 47 โครงการ จากกว่า 16 ประเทศทั่วโลก ด้วยการบูรณปฏิสังขรณ์ พระบรมธาตุมหาเจดีย์ และ พรินทรเปรียญปริยัติธรรมศาลา ซึ่งสามารถสะท้อนความเข้าใจทางเทคนิคและเป็นโครงการอนุรักษ์ที่สร้างความตระหนักในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมในชุมชนรอบข้างได้

4. **วัดจักรวรรดิราชาวาสวรมหาวิหาร** ตั้งอยู่ริมถนนจักรวรรดิและตรอกวานิช (สำเพ็ง) มีมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมเป็นวัดราษฎร์ ชื่อ วัดนางปลื้ม ต่อมาเปลี่ยนเป็น วัดสามปลื้ม ประมาณ พ.ศ. 2362 เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) แม่ทัพใหญ่ในสมัยรัชกาลที่ 3 ได้เริ่มสร้างวัดสามปลื้มขึ้นใหม่ทั้งหมด

เมื่อแล้วเสร็จได้น้อมเกล้าฯ ถวายเป็นพระอารามหลวง โดยได้รับพระราชทานนามใหม่ดังที่ใช้ในปัจจุบัน ซึ่งในวัดมีสิ่งน่าชม เช่น พระปรางค์ใหญ่ มณฑปพระพุทธบาท เขาพระพุทธฉาย

5. วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร ตั้งอยู่ฝั่งธนบุรี ตรงข้ามท่าช้างวังหลวง กรุงเทพฯ เดิมชื่อ วัดบางหว้าใหญ่ มีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ทรงยกฐานะขึ้นเป็นพระอารามหลวง และโปรดเกล้าฯ ให้สังคายนาพระไตรปิฎกที่นี่ ต่อมาในสมัย รัชกาลที่ 1 มีการขุดพบพระขี้ผึ้งโบราณในเขตวัด โปรดเกล้าฯ ให้นำไปไว้ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ประชาชนจึงเรียกว่า วัดระฆัง ตั้งแต่นั้นมา ซึ่งสิ่งสำคัญในวัด ได้แก่ ตำหนักทอง ซึ่งเคยเป็นที่ประทับ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี และสมเด็จพระสังฆราช (ศรี) พระอุโบสถกับหอพระไตรปิฎกที่รัชกาลที่ 1 ทรงสร้าง ทั้งสองส่วนภายในมีจิตรกรรมฝาผนังที่งดงามประดับอยู่

6. วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ราชวรมหาวิหาร ถนนมหาราช เขตพระนคร สร้างสมัยอยุธยา ใน พ.ศ.2332 รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ ให้สร้าง สังฆิกเสนาสน์ราชวิทยาลัย เพื่อใช้ในงานพระศพ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมาร โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งวิทยาลัยที่ศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง คือ มหามกุฎราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติยศ สมเด็จพระชนกนาถ และ มหาธาตุวิทยาลัย เป็นที่เล่าเรียนของพระสงฆ์ โดยพระราชทานนามว่า มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ใน พ.ศ.2439 อีกทั้งทรงปฏิสังขรณ์วัด แล้วเสร็จใน พ.ศ.2443 และพระราชทานนามว่า “วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์”

7. วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร หรือ วัดภูเขาทอง เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ เดิมชื่อวัดสะแก เป็นวัดสมัยอยุธยา รัชกาลที่ 1โปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์และขุดคลองรอบพระอาราม พระราชทานนามใหม่ “วัดสระเกศ” ซึ่งแปลว่า ชำระพระเกศา เนื่องจากเคยประทับทำ พิธีพระกระยาसनาน เมื่อเสด็จกรีธาทัพกลับจากกัมพูชามาปราบจลาจลในกรุงธนบุรี และเสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติใน พ.ศ.2325 ในสมัย รัชกาลที่ 3 โปรดเกล้าฯ ให้บูรณะและสร้าง พระบรมบรรพต หรือภูเขาทอง ทรงกำหนดให้เป็นพระปรางค์มีฐานย่อมุมไม้สิบสอง แต่สร้างไม่เสร็จในรัชกาล เมื่อถึงสมัย รัชกาลที่ 4 ทรงให้เปลี่ยนแปลงเป็นภูเขา ก่อพระเจดีย์ไว้บนยอดเป็นที่ประดิษฐาน พระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งสร้างแล้วเสร็จในสมัย รัชกาลที่ 5

8. วัดบวรนิเวศวิหารราชวรวิหาร ตั้งอยู่ถนนพระสุเมรุ แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพฯ มีรูปแบบเป็นศิลปะไทยผสมจีน เคยเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์เมื่อครั้งทรงผนวช คือ รัชกาลที่ 4 รัชกาลที่ 5 รัชกาลที่ 6 รัชกาลที่ 7 และ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 และเคยเป็นที่ประทับของสมเด็จพระสังฆราช 4 พระองค์ คือ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวปวเรศวริยาลงกรณ์ สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ 8 สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ 10 สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ 13 และ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ซึ่งเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ 19

9. วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร หรือที่เรียกว่า วัดโพธิ์ อยู่ที่ถนนมหาราช ข้างพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ วัดนี้ถือเป็น วัดประจำรัชกาลที่ 1 พระองค์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น เพื่อให้พระภิกษุสงฆ์ได้เล่าเรียนพระปริยัติธรรม ครั้นถึงสมัย รัชกาลที่ 3 โปรดเกล้าฯ ให้บูรณะวัดโพธิ์ใหม่ทั้งหมด และมีการนำเอา ตำราวิชาการด้านต่าง ๆ จารึกไว้โดยรอบ เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน ซึ่งถือได้ว่าวัดโพธิ์ เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทย

10. วัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร ตั้งอยู่ถนนตีทอง แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพฯ เป็นวัดที่ รัชกาลที่ 1 โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นใน พ.ศ.2350 พระอุโบสถของวัดจัดว่าเป็น พระอุโบสถที่ยาวที่สุด

ในประเทศไทย ภายในวัด เป็นที่ประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร และมีการอัญเชิญ พระบรมราชสรีรางคาร ของพระองค์บรรจุที่ผ้าทิพย์ด้านหน้า พุทธบัลลังก์ พระศรีศากยมุนี และมีพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลคล้ายวันสวรรคตของ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ในวันที่ 9 มิถุนายนของทุกปี

สำหรับการสวดในการบำเพ็ญพระราชกุศลต่าง ๆ โดย “พระพิธีธรรม” นั้น องค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งในพิธีคือพัด ที่เรียกว่า “พัดพระพิธีธรรม” ซึ่งโดยทั่วไปใช้ 4 ด้าม ลักษณะเป็นพัดหน้านาง ผ้าแพรสีพื้นเหมือนกันทั้งสองด้าน ปักไหมทองเป็นลักษณะคล้ายรัศมีจากใจกลางพัด ใน 4 ด้ามนี้ แต่ละด้ามมีสีต่างกัน เรียงตามลำดับศักดิ์ของพัดยศ คือ... สีเหลือง, สีแดง, สีน้ำเงิน และสีเขียว โดยเวลา “พระพิธีธรรม” นั่งสวดจะเรียงตามคู่ พัดสีเหลืองกับสีแดงเป็นแม่คู่หนึ่งอยู่ตรงกลาง สีน้ำเงินเป็นลูกคู่ของสีเหลืองจะนั่งด้านขวาของสีเหลือง และสีเขียวเป็นลูกคู่ของสีแดงจะนั่งด้านซ้ายของสีแดง

ทั้งนี้ คำว่า “พระพิธีธรรม” กำลังปรากฏให้คนไทยได้ยินกันอย่างต่อเนื่อง ในการพระราชพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ซึ่งนับเป็นความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของประเทศไทย และประชาชนคนไทย

“การประคองย้ายยาม” ในงานพระบรมศพ

พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมของ “พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช” ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวังมักจะได้ยินคำว่า “ประคองย้ายยาม” ในกำหนดการของสำนักพระราชวัง ซึ่งหลายคนคงเกิดความสงสัยว่าพิธีดังกล่าวคืออะไร

การประคองย้ายยาม เป็นราชประเพณีโบราณในพระบรมมหาราชวังเพื่อเป็นสัญญาณให้ข้าราชการรู้กำหนดเวลาในการปฏิบัติหน้าที่และการประคองย้ายยามเวลาที่มีพระบรมศพ หรือพระศพพระราชวงศ์ตลอดจนขุนนางผู้ใหญ่ เมื่อรัชกาลที่ 4 โปรดให้สร้างหอนาฬิกาเป็นอาคารก่ออิฐถือปูนหน้าพระคลังแสง ชั้นล่างแขวนระฆังหล่อเป็นโลหะสีแดง มีพนักงานตีระฆังบอกเวลาเมื่อพนักงานตีระฆังจบ พนักงานประคองย้ายยามมีสร้อยเข็มขาบ สวมหมวกทรงประพาสโหมดเทศยอดจุกเป่าแตรรองน 2 นาย แตรฝรั่ง 2 นาย ย่อมโหระทีก 1 นาย ประคองย้ายยาม สมัยรัชกาลที่ 5 ได้รื้อหอนาฬิกาและพระคลังแสงเพื่อใช้พื้นที่สร้างพระที่นั่งบรมพิมาน ได้ย้ายระฆังมาแขวนที่ซุ้มป้อมยามประตูเหล็กเพชร ประตูทางเข้าพระที่นั่งบรมพิมาน กำหนดให้ทหารรักษาวังเป็นผู้ตีระฆังและพนักงานเครื่องสูงทำหน้าที่ประคองย้ายยามตามราชประเพณี ครั้นพุทธศักราช 2468 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระประชวร ประทับรักษาพระองค์ ณ พระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน เสนาบดีวังได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ระงับการตีระฆังและการประคองย้ายยาม เพื่อมิให้เสียงดังอันจะรบกวนเบื้องพระยุคลบาท จึงเว้นการปฏิบัติแต่นั้นมา ยังมีแต่ราชประเพณีประคองย้ายยามพระบรมศพและพระศพ

การบรรเลงดนตรีไทยในงานพระราชพิธีเป็นเครื่องประกอบพระราชอิสริยยศของพระมหากษัตริย์ และพระบรมราชวงศ์ประการหนึ่งควบคู่ไปกับการประคองย้ายยามของงานเครื่องสูง ตามโบราณราชประเพณี การประคองย้ายยามในงานพระราชพิธีพระบรมศพหรือพระศพ มีจุดประสงค์เพื่อเป็นสัญญาณให้ทราบกำหนดเวลาปฏิบัติหน้าที่ แต่เดิมดนตรีที่ใช้ประคองย้ายยามมีเฉพาะวงแตรสังข์และวงปี่โขนกลองชนะอยู่ในงานเครื่องสูงของสำนักพระราชวัง

ประโคมย่ำยามทุก 3 ชั่วโมง เริ่มเมื่อ 06.00 น. – 24.00 น. รวม 7 ครั้ง ก่อนเสียงประโคมย่ำยามจะดังขึ้น เริ่มด้วยแตรสังข์ กับปี่โฉน กลองชนะ มีการประโคมย่ำยามทุก 3 ชั่วโมง คือ

- ยาม 1 เวลา 06.00 น.
- ยาม 2 เวลา 09.00 น.
- ยาม 3 เวลา 12.00 น.
- ยาม 4 เวลา 15.00 น.
- ยาม 5 เวลา 18.00 น.
- ยาม 6 เวลา 21.00 น.
- ยาม 7 เวลา 24.00 น.

ทุกวันจนครบกำหนดไว้ทุกซ์ 100 วัน 2 เดือน 1 เดือน 15 วัน 7 วัน ตามพระเกียรติยศพระบรมศพ หรือพระศพ การบรรเลงดนตรีไทยในงานพระราชพิธีเป็นเครื่องประกอบพระราชอิสริยยศของพระมหากษัตริย์ และพระบรมราชวงศ์ ประการหนึ่งควบคู่ไปกับการประโคมของงานเครื่องสูงตามโบราณราชประเพณี การประโคมย่ำยามพระบรมศพพระมหากษัตริย์เครื่องประโคมประกอบด้วย มโหระทึก 2 ปี่ 2 สังข์ 1 แตรรอง 8 แตรฝรั่ง 8 เปิง 1 และกลองชนะ 20 ถ้าเป็นพระศพไม่มีมโหระทึก

การบรรเลงปี่พาทย์นางหงส์

วงปี่พาทย์นางหงส์แต่เดิมเป็นวงที่บรรเลงในงานศพสามัญชนต่อมานำมาบรรเลงในงานสวดพระอภิธรรมศพเจ้านายและตอนถวายพระเพลิงพระบรมศพและพระศพ การนำปี่พาทย์นางหงส์มาบรรเลงในพิธีหลวงมีขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชประสงค์ให้นำวงปี่พาทย์นางหงส์ของกรมศิลปากรเข้ามาร่วมประโคมในงานบำเพ็ญพระราชกุศลพระบรมศพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อพุทธศักราช 2538 ประกอบด้วย ปี่ชวา ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องวงเล็ก กลองทัด และฉิ่ง โดยบรรเลงสลับต่อการประโคมย่ำยามของงานเครื่องสูงของสำนักพระราชวัง

การประโคมย่ำยาม มีขั้นตอนเรียงลำดับ ดังนี้

วงประโคมลำดับที่ 1 คือ วงแตรสังข์ ประกอบด้วยเครื่องดนตรี สังข์ แตรรอง แตรฝรั่ง ประโคม "เพลงสำหรับบท" จบแล้ว วงประโคมวงที่ 2 จึงเริ่มขึ้น

วงประโคมลำดับที่ 2 คือ วงปี่โฉนกลองชนะ (หรือเรียกว่า วงเปิงพรวด) ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ปี่โฉน กลองชนะ เปิงมาง "ประโคมเพลงพญาโศกอลอยลม" จบแล้ววงประโคมวงที่ 3 จึงเริ่มขึ้น

วงประโคมลำดับที่ 3 คือ วงปี่พาทย์นางหงส์ ประกอบด้วย ปี่ ชวา ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฆ้องวงใหญ่ ฆ้องวงเล็ก ตะโพน กลองทัด ฉิ่ง "ประโคมเพลงชุดนางหงส์"

เมื่อประโคม ครบทั้ง 3 วงแล้ว ก็ถือว่าเสร็จการประโคมย่ำยาม 1 ครั้ง ความเป็นมาของปี่พาทย์นางหงส์ ประโคมร่วมกับการย่ำยามถวายในงานพระราชพิธีพระบรมศพ และพระศพเจ้านายชั้นสูง จึงปรากฏในรัชกาลปัจจุบันนี้

พระพิธีธรรมจะสวดพระอภิธรรมในทำนองหลวง ซึ่งมีลักษณะคล้ายการสวดมหาชาติคำหลวง คือสวดเป็นทำนอง มีเมื่อดพรายในการสวดที่แตกต่างกันไปทั้งหลบเสียง เอื้อนเสียง ลีลาในการสวดพระอภิธรรมจะเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละวัด ในปัจจุบันนี้ การสวดพระอภิธรรมแบบหลวงมี 4 ทำนอง คือ

1) ทำนองกะ แยกเป็น 2 ลักษณะ คือ กะเปิด เป็นการสวดที่เน้นการออกเสียงคำสวดชัดเจน และกะปิด เป็นการสวดที่เน้นการสวดเอื้อนเสียงยาวต่อเนื่องกันตลอดทั้งบท ไม่เน้นความชัดเจนของคำสวด วัดที่สวดทำนองนี้ เช่น วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์)

2) ทำนองเลื่อนหรือทำนองเคลื่อน ได้แก่ การสวดที่ว่าคำไม่เน้นความชัดเจนของคำสวด และเอื้อนเสียงทำนองติดต่อกันไปโดยไม่ให้เสียงขาดตอน วัดที่สวดทำนองนี้ เช่น วัดระฆังโฆสิตาราม

3) ทำนองลากซุง ได้แก่ การสวดที่ต้องออกเสียงหนักในการว่าคำสวดทุก ๆ ตัวอักษรเอื้อนเสียงทำนองจากหนักแล้วจึงแผ่วลงไปหาเบา วัดที่สวดทำนองนี้ เช่น วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

4) ทำนองสรภัญญะ ได้แก่ การสวดที่ว่าคำสวดชัดเจนและมีการเอื้อนทำนองเสียงสูง-ต่ำไปพร้อมกับคำสวดนั้น ๆ วัดที่สวดทำนองนี้ เช่น วัดบวรนิเวศวิหาร บทสวดพระอภิธรรม จะใช้บทมหานมัสการ บทพระอภิธรรม 7 คัมภีร์ และบทพระธรรมใหม่ ซึ่งเป็นบทพระบาลีที่เป็นบทพระธรรมจริงๆ และเป็นภาษาอินเดียโบราณซึ่งฟังเข้าใจยาก สำหรับท่านที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ในด้านนี้ บทพระธรรมที่ใช้สวดนั้น โดยบทพระธรรมใหม่ ได้แก่บทสวดที่ขึ้นต้นด้วยบทว่า อาสวา ฌมา.... และ

สภัญญา ฌมา...ใช้สวดคู่กับบทพระธรรม 7 คัมภีร์ซึ่งเป็นของเดิม คือ

1. บทอัมมสังคณี ว่าด้วยธรรมที่รวมเป็นหมวดหมู่ แล้วแยกเป็นธรรมเป็นกุศล ธรรมเป็นอกุศล และธรรมเป็นอัปพยากฤต(ธรรมที่ไม่เป็นกุศล ไม่เป็นอกุศล และธรรมที่ไม่เป็นทั้งกุศลและอกุศล)

2. บทวิภังค์ ว่าด้วยธรรมที่แยกกันเป็นข้อๆ เช่น ชั้น ๕ แยกออกเป็น รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ

3. บทธาตุกถา ว่าด้วยธรรมจัดระเบียบความสัมพันธ์โดยถือธาตุเป็นหลัก เช่น ธรรมที่สังเคราะห์เป็นหมวดกันได้และไม่ได้

4. บทบุคคลกถา ว่าด้วยบัญญัติ ๖ ชนิด แสดงรายละเอียดเฉพาะบัญญัติอันเกี่ยวกับบุคคล

5. บทกถาวัตถุ ว่าด้วยคำถาม คำตอบในหลักธรรมประมาณ ๒๑๙ หัวข้อ เพื่อถือเป็นหลักในการตัดสินพระธรรม

6. บทยมกะ ว่าด้วยธรรมที่รวบรวมแสดงเป็นคู่ๆ เช่น ธรรมเหล่าใดเป็นกุศล ธรรมเหล่านั้นมีเหตุเป็นอันเดียวกันกับกุศลใช่ไหม?

7. บทปฏิฐาน ว่าด้วยปัจจัย คือ สิ่งที่เกิดอุปสรรคกันให้ธรรมอื่นเกิดขึ้น

ขอบคุณข้อมูลอ้างอิง

1. สำนักพระราชวัง

2.<http://www.watrakang.com/pitetham.php>

3.<https://www.facebook.com/dr.sinchai.chaojaroenrat/posts/1253064868072360:0>

4.<http://www.manager.co.th/Dhamma/ViewNews.aspx?NewsID=9510000012939>

5. ภาพจาก <https://goo.gl/G9WNhn>

6. <https://goo.gl/V27n7Q>

7.<http://www.dailynews.co.th/article/531747>

8. <https://th.wikipedia.org/wiki/>